Nº9 Estiu 2022 Juliol — setembre

Girona Cultura

Entreactes

Ajuntament de Girona

Música

Momi Maiga va créixer a la regió de Casamance, al sud del Senegal. És un intèrpret de kora, cantant i compositor senegalès. Va començar a tocar aquest instrument quan tenia sis anys, hi estava predestinat. Ve d'una nissaga de músics i a la seva família es transmet el coneixement de la kora com una tradició que passa de generació en generació. Ara viu a Salt i amb un quartet acaba de treure el seu primer àlbum, *Nio*, que vol dir ànima en mandinga, la seva llengua. Maiga destaca pel virtuosisme amb la kora i per la fusió de gèneres musicals en les seves composicions.

Momi Maiga

TEXT: MERCÈ SIBINA
FOTOS: MIREIA FERRON

Vas néixer immers en el ric patrimoni musical de l'Àfrica occidental. Amb sis anys ja vas començar a tocar la kora, un instrument tradicional de l'Àfrica occidental de 22 cordes que aquí a Catalunya no és gaire conegut, i vas començar la carrera al costat de músics reconeguts, que eren familiars teus. Fins a quin punt han influït aquests orígens en el fet que ara siguis un compositor curiós i autodidacte, amb molta sensibilitat...

Vaig néixer sentint la kora. Formo part d'una família de *djelis*, que són com uns trobadors, una família de músics molt respectada. És una dinastia de músics que transmeten música i cançons. Són reconeguts per estar activament practicant i desenvolupant de manera professional la difusió de la música de tradició oral del poble mandé des del segle XII. A més, per part de mare soc Cissokho, una família de guardians de la kora des de temps immemorials. La meva mare i la meva àvia són unes grans cantants. La meva mare, Adama Foune Cissokho, interpreta cançons que formen part d'un llegat històric que es remunta fins al segle XII, i que ha estat transmès i après de manera oral de generació en generació. Des de cançons que parlen de genealogies reials, a cançons de bressol plenes de tendresa, llegendes, lloances i cants espirituals. Tot aquest llegat transmès de manera oral és la saviesa mil·lenària del poble mandé i me l'han passat a mi de manera natural, perquè és com es fa. Quan estava embarassada de mi ja les sentia perquè ella és cantant professional amb una llarga trajectòria de concerts i gires al Senegal i a diversos països d'Europa.

Per això la kora va entrar en la meva vida de manera natural, com un llegat.

“Vaig néixer sentint la kora.
Estava predestinat a tocar-la perquè formo part d’una família de *djelis* que són com uns trobadors, és una dinastia de músics que transmeten melodies i cançons tradicionals al Senegal.”

El meu oncle em va regalar una kora petita quan tenia sis anys i des de llavors no he deixat de tocar-la. Per a mi ha estat molt normal tocar-la i dedicar-me a la música. De nen tocava percussió i la kora. Valoro molt aquestes arrels musicals. La kora forma part de la meva vida. És un instrument que si l’estimes, t’estima.

Com van ser els teus inicis professionals?

Vaig tocar amb un grup de Dakar amb qui vam anar de gira a França, el 2017. Després d’això ja va començar l’aventura de crear la meva música.

Per a mi l’escola de la kora i l’experiència i el bagatge de tocar-la ha estat a casa, amb la família. Nosaltres no tenim partitures, no escrivim les cançons, es transmeten de manera oral. El que sí que tenim són afinacions. I anem aprenent veient com toca el gran de la família. Ell toca i tu repeteixes el que fa. He tocat amb diferents bandes, amb la banda de la meva família i també amb bandes de fora, i així vas guanyant experiència.

Com vas arribar a Catalunya?

Tinc bona part de la família repartida per Europa, tocant. I estic fent el mateix viatge. A finals del 2018 vaig venir a Barcelona convidat pel Museu de la Música de Barcelona, i després d’unes anades i vingudes cap al meu país he acabat vivint aquí. Al Senegal ja tenia clar que volia fusionar música tradicional amb jazz, funk, afrobeat, flamenc... M’agrada fusionar les meves arrels i busco això. M’encanta el jazz i el flamenc, crec que el futur de la música és la fusió.

Formo part d’una nova generació de músics de l’Àfrica occidental. Ens agrada sortir del repertori tradicional de la kora i buscar nous llenguatges musicals amb el nostre instrument.

La Fira Mediterrània de Manresa, el centre de creació de la Marfà i l’Ajuntament d’Olot, a través d’Olot Cultura, han coproduït el projecte i el teu primer àlbum, *Nio*. Com el vas crear?

Va ser una sort. Ho necessitava i va arribar en el millor moment. Estic molt agraït al centre de creació de la Marfà, perquè a través del programa de coproduccions he trobat l’acompanyament i el finançament per poder portar a escena aquest projecte i el nou disc. És el somni de la meva vida.

El quartet el formen Carlos Montfort, amb el violí, Aleix Tobias, amb la bateria i les percussions, i Marçal Ayats, amb el violoncel i les veus.

Soc molt afortunat de treballar amb aquests grans músics, són increïbles. En aquesta formació la música té una energia i un poder increïble, sempre he volgut fusionar, aprofitar la riquesa de les diverses cultures.

Volia arrencar des de les cançons tradicionals i fusionar-les amb estils moderns però amb la música d’arrel com a eina de creació, per donar més riquesa. Moltes de les composicions d’aquest nou disc ja les tenia fetes al meu país, al Senegal. Sempre em baso en les meves arrels i intento fusionar-les amb els ritmes que em vaig trobant. Jo parlaria de músiques del món. La música pot arribar a ajuntar gent de diverses cultures de manera natural. Des que vaig arribar aquí sempre em va resultar molt fàcil treballar i dialogar amb la música. És un llenguatge internacional.

Com va influir la pandèmia en el projecte?

El projecte *Nio* va sortir “gràcies” a la pandèmia... Algunes de les cançons ja estaven creades, però em faltaven els músics adequats per aquest repertori. El 13 de juliol toquem al CaixaForum de Barcelona, el 14 al de Madrid, el 15 a

Etnomusic de Carcaixent (València), el 20 al Museu d'Història de Catalunya de Barcelona i el 28 al CaixaForum de Sevilla. Estic molt content.

I com és aquest nou àlbum, *Nio*, que es va estrenar a la Fira Mediterrània de Manresa?

Combino el jazz, el flamenc i les cançons les interpreto amb les meves llengües natals del Senegal, el mandinga i el wòlof. *Nio* vol dir ànima en la meva llengua materna, en mandinga. Tots tenim ànima, no només els humans, sinó els animals, la vida en general. Vaig titular l'àlbum així perquè les cançons parlen de valors i de vida. No es pot parlar de la vida sense parlar de l'ànima, tots dos conceptes van junts.

Amb la kora i la veu transmeto reflexions sobre els valors humans, els que em va transmetre la meva família a través d'aquest instrument. Les meves cançons transmeten valors. Donen missatges de vida, com ara ser amable, ser educat... Les meves cançons parlen també de la meva mare, i de totes les mares del món, parlen també de la dignitat, per a mi és important escoltar aquests missatges perquè donen força.

Quan componc m'agrada fer melodies i després penso en les lletres. El que em surt primer és l'emoció, l'alegria, la tristesa, el patiment... En la meva música hi ha tot tipus d'emocions. A "Ocean", per exemple, penso en el patiment de les persones que moren al mar cada dia i miro de transmetre la sensació que em provoca el mar, imagino el mar tan enorme i m'imagino una persona allà al mig, sola, sense poder-se agafar enlloc, condemnada a morir, però també penso en un altre mar, el mar que també és la pesca, la platja, el bany...

Una altra cançó, "Sydia", va sobre l'amistat, està dedicada a un amic senegalès i la canto amb Sílvia Pérez Cruz. És increïble cantar amb ella. El primer single i videoclip de l'àlbum es diu "Mansani", que significa rei en mandinga. És una cançó que fusiona el ritme de la buleria amb una cançó de tradició oral d'Àfrica occidental. Representa d'on vinc i on soc ara mateix, i crec que són dues cultures que són més properes del que pensem... Hi ha la veu convidada de Rusó Sala i la guitarra de Pau Figueres.

Penso que *Nio* és un diàleg dinàmic i constant entre diferents cultures. És el que m'interessa.

També he adaptat un parell de temes tradicionals, com "Dadje", que vol dir trobada en llengua wòlof, és un cant a la fusió entre cultures.

Amb la música, el diàleg entre cultures és més fàcil?

I tant. És la manera més fàcil. I sempre amb amor i respecte per cada cultura i per cada origen. És increïble com la música pot arribar a ajuntar persones de diverses cultures d'una manera tan natural. Des que vaig arribar aquí sempre m'ha resultat molt fàcil treballar i dialogar amb la música. És un llenguatge internacional. Per això intento transmetre un diàleg constant entre cultures. Amb els músics amb qui toco, que som d'orígens diversos, passa. Tot és molt fàcil, m'acompanyen i senten el mateix que jo quan toco, estem allà mateix.

"Combino el jazz, l'afrobeat, el flamenc... i les cançons les interpreto amb les meves llengües natals del Senegal, el mandinga i el wòlof. M'encanta fusionar les meves arrels amb la música moderna."

“*Nio* vol dir ànima en la meva llengua materna, en mandinga. Tots tenim ànima, no només els humans, sinó els animals, la vida en general. Vaig titular l’àlbum així perquè les cançons parlen de valors i de vida.”

La música que fas, per això, no sona a les ràdios comercials però té molt èxit.

Crec que el secret són les persones. La gent està oberta a escoltar altres tipus de música i a connectar amb altres cultures. El que és més important per a mi és que al públic li agradi escoltar el que faig, que li interessi. Àfrica està plena de cultures diferents i totes tenen molta riquesa. A la regió on vaig néixer hi ha més de quinze llengües i cada una té les seves músiques i la seva cultura musical de fons.

La kora a Catalunya és força desconeguda...

A Catalunya hi ha pocs koristes, cert... A França hi ha molts més intèrprets de la kora. M’agradaria que hi hagués més referents de música africana a Catalunya. El que faig és agafar les cançons tradicionals que he après de petit i les barrejo amb la música occidental, amb tot tipus de música. Vull portar la kora més enllà, tal com han fet molts dels meus cosins, ells han fet jazz amb la kora, i això no s’havia fet mai, penso que la clau és portar-la més enllà. Al Senegal ja la vaig intentar modernitzar, perquè després de saber-te i de tocar les cançons tradicionals vols provar alguna cosa més i, a més, està ben vist, és un desig d’agafar el teu propi camí i evolucionar.

Toques la Kora i també cantes, continuaràs combinant-ho?

Sí, necessito la veu per transmetre tot el que vull. Molts koristes no canten, jo sí, perquè per a mi és un a més a més, dona una nova obertura i els joves ho poden escoltar. Els meus oncles toquen i canten i trobo que així arribes a més públic, ho fas proper.

“Amb les cançons també intento conscienciar del que passa al món.”

Rodarà molt, aquest *Nio*.

Ens estan sortint molts concerts, estic molt content. M’encantaria que Nio arribés arreu del món, tant de bo! El que em passa i que no em passava tocant en concerts al costat dels meus oncles és que ara sento que tinc més responsabilitat perquè són composicions meves i sento una cosa diferent, és una cosa molt meva, molt personal i ho he de fer bé.
Els concerts són un moment molt emocionant per a mi.

A més de la música has participat en altres projectes, com el de la celebració dels 50 anys de Metges sense Fronteres. Un projecte que combina fotografia i música.

Va ser una experiència molt nova i molt interessant. Agraeixo molt que pensessin en mi i estic molt content de poder col·laborar en aquesta lluita. A més, vaig poder estar al costat de Judit Nedderman a qui admiro molt. Vam parlar de les persones que moren al mar. De totes aquestes persones dignes, amb drets. No han de morir i que, a més, ningú no en parli... Amb les cançons també intento conscienciar del que passa al món.

Ets un compositor inquiet, estàs pensant ja en nous projectes?

Estic pensant en tornar a combinar la kora amb altres instruments, com el piano i la percussió. O en un altre en què els músics també intervinguin en les composicions. Fer un àlbum diferent, que no sigui meu, que sigui de tots, amb les cançons de cada un dels del grup.

El que m’agrada és que es vegi la kora en un context musical actual, enèrgic i divers.

La kora és un instrument que entra amb tot, és molt profund. Comences a tocar i et transmet sensacions molt fortes. Per a mi la kora és com una medicina. Si tinc ansietat o no em trobo bé i la toco, em calmo. Si estic enfadat o trist, vaig a buscar la kora. Ara en tinc tres i me n’estan fabricant una altra. Està feta meitat de carbassa i meitat de pell de vaca És molt delicada perquè la pell amb el clima es transforma i s’ha de vigilar i cuidar molt. És un instrument antic, del segle XIII, i com que té tantes cordes, 22, costa molt d’afinar ràpid. La kora és una evolució d’altres instruments tradicionals. El meu oncle és un gran fabricant de kores. I, mira, porto les ungles llargues, quatre ungles de fet, perquè la kora es toca amb quatre dits, i he de fer servir les ungles dels dos dits polzes i dels dos dits índexs. Per això he de portar les ungles tan llargues, per poder-la tocar bé!
Ara em vull centrar molt en el quartet amb qui hem enregistrat l’àlbum. Però en un futur estic pensant en un àlbum només amb la kora i la veu. ✻

Girona Cultura

www.girona.cat/cultura
facebook.com/gironacultura
instagram.com/gironacultura
twitter.com/gironacultura
youtube/gironacultura

Diputació de Girona

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

Ajuntament de Girona